

V Praze pokračoval soud s „pohraničníkem“ Janem Muzikářem

29.7.2024 - Martin Vacek | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V uplynulém týdnu pokračovalo u Obvodního soudu pro Prahu 1 hlavní líčení s bývalým vysoce postaveným velitelem pohraniční stráže, plukovníkem Janem Muzikářem. Ten je obžalován ze zločinu „zneužití pravomoci úřední osoby“, čehož se měl dopustit tím, že „jako úřední osoba“ nese spoluodpovědnost za smrt a vážná zranění několika lidí na československé státní hranici v osmdesátých letech minulého století.

K prvního stání soudu se dnes devadesátiletý muž sice osobně zúčastnil, odmítl ale vypovídat a dále se ho osobně účastnit. Prostřednictvím advokáta Muzikář sdělil, že se necítí být vinen. Uvedl, že byl pouze členem poradního orgánu nazývaného Vojenská rada Hlavní správy Pohraniční stráže a ostrahy státní hranice a žádné rozkazy ke střelení na hranicích nevydával. Podle znaleckého posudku, který byl během líčení přečten, Muzikář netrpí duševní poruchou a chápe smysl trestního stíhání.

„Prostřednictvím advokáta Muzikář sdělil, že se necítí být vinen.“

Při dalším líčení 24. července soud pokračoval výslechem svědků. Mezi nimi i **Dr. Neely Winkelmannové** z Platformy evropské paměti a svědomí. Ta mj. uvedla, že „Platforma“ podala v roce 2016 v Německu a v roce 2017 v České republice trestní oznámení proti osobám, které spoluzodpovídaly za smrt osob na československých hranicích. Ve výzkumné práci Platforma sestavila řetězec velitelské poslušnosti, aby bylo patrné, kdo v jaké funkci spoluodpovídal za smrt jednotlivých obětí. Z řetězce je patrné, že odpovědnost nesl i obžalovaný Muzikář. Winkelmannová také dodala, že v archivech byly dohledány rozkazy náčelníka Hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany státních hranic ze dne 3. července 1985 a 1. října 1986, které upravují režim „při ochraně státních hranic ČSSR s kapitalistickými státy“. Rozkazy jsou podepsány náčelníkem Nemcem a jeho prvním zástupcem – náčelníkem štábu – obžalovaným Muzikářem.

Zbývající svědkové budou vyslechnuti při dalším líčení, které předsedkyně senátu **Mgr. Šárka Šantorová** naplánovala na 29. října 2024. Zároveň vyzvala žalující i žalovanou stranu, aby si připravily své závěrečné řeči. Jaký rozsudek bude vyneseno, nelze předvídat. Nicméně, jak za obžalobu říká advokát **JUDr. Lubomír Müller**: „Ať už bude rozhodnutí soudu jakékoli, fakt, že řízení se dostalo až do fáze hlavního líčení u soudu a bylo vyslechnuto pět svědků, je historicky velmi cenné. Proč? Ukázalo se, že bývalí funkcionáři, kteří v tomto řízení vyjádřili svá stanoviska, odmítají uznat svoji spoluodpovědnost za smrt a zranění osob na československých hranicích; z toho, že kvůli tomu mají nyní problémy, viní společenský vývoj po pádu komunistického režimu, nikoli svá pochybení a pojem pokání je jim zatím cizí.“

Tématu vypořádání se s minulostí v trestně právní rovině se bude věnovat letošní druhé číslo revue **Paměť a dějiny**, kde bude případ Jana Muzikáře v kontextu i detailu rozebrán. V distribuci by se měl objevit koncem měsíce září.

Z čeho obžaloba viní plk. Ing. Jana Muzikáře:

- **Jürgen Seifert** (□ 1951) byl 7. listopadu 1983 na čs. státní hranici pokousán pohraničními psy, „v důsledku čehož mu bylo způsobeno zranění v přední oblasti levého stehna a na pohlavním údu a rozvinula se u něj posttraumatická stresová porucha“.
- **František Faktor** (□ 1951) byl 30. října 1984 na čs. státní hranici „postřelen“, přičemž „na následky střelného zranění nejpozději dne 5. listopadu 1984 zemřel“ na rakouském území.
- **Hartmut Tautz** (□ 1968) byl 8. srpna 1986 na čs. státní hranici „napaden dvojicí služebních psů, načež na následky zranění dne 9. srpna 1986 zemřel“.
- **Johann Dick** (□ 1927) byl 18. září 1986 na čs. státní hranici „postřelen, a to v domněnku, že se jednalo o jinou osobu“ a „na následky střelného zranění dne 18. září 1986 zemřel“.
- **Wolfgang Günter Hofmann** (□ 1953) byl 12. října 1986 na čs. státní hranici „postřelen“ přičemž utrpěl „trvalé zranění“.
- **Uwe Lenzendorf** (□ 1966) se 23. srpna 1988 na čs. státní hranici „ocitl pod palbou hlídky pohraniční stráže v počtu 10 střel, v důsledku čehož mu bylo způsobeno poranění měkkých tkání na ruce“.
- **Kerstin Lydie Trautwein**, rozená Hahn (□ 1966) a **Ullrich Trautwein** (□ 1963) se 23. října 1988 „ocitli pod palbou hlídky pohraniční stráže v počtu nejméně 221 střel, v důsledku čehož bylo Kerstin Lydie Trautwein způsobeno zranění levé ledviny“.
- **Thomas Bartsch** (□ 1966) byl na čs. státní hranici 21. července 1989 „postřelen, čímž mu byl způsoben průstřel a krvácivé zranění pravého kolene, v důsledku čehož je trvale omezen v pohybu“.
- **Günther Herbert Zeh** (□ 1957) byl 14. září 1989 „postřelen, v důsledku čehož mu byl způsoben průstřel a krvácivé zranění levé kyčle“.
- **Rene Röder** (□ 1965), **Steffen Schlegel** (□ 1968) a **Heiko Schmotze** (□ 1970) se 22. září 1989 „ocitli pod palbou hlídky Pohraniční stráže“, přičemž Röder „byl dvakrát postřelen do pravého stehna“, Schlegel „postřelen do levého lýtky“ a Schmotze „byl pažbou pušky udeřen do zátylku hlavy, v důsledku čehož jim byla způsobena zranění i psychická újma“.

Připravil MARTIN VACEK

Související:

- Rozhovor Jakuba Šafránka s historikem Liborem Svobodou o politické odpovědnosti za úmrtí na československé hranici v historické revui Paměť a dějiny 2/2023
- Na speciálních webových stránkách ÚSTR je k dispozici další dokumentace usmrcených na československých státních hranicích 1948–1989
- Tématu „zabezpečení státních hranic“ v době komunistické totality se věnuje kniha Pavla Vaňka Pohraniční stráž a pokusy o přechod státní hranice v letech 1951–1955, která je volně ke stažení na webu ÚSTR
- Usmrcenými na československých státních hranicích v letech 1948–1989 se zabývá také kniha Železná opona v Československu autorů Terezy Maškové a Vojtěcha Ripky, která je na stránkách ÚSTR rovněž volně ke stažení. Spolu s knihou vznikla také elektronická aplikace.

<https://www.ustrcr.cz/pokracoval-soud-s-muzikarem-spoluzodpovednym-za-usmrcene-na-hranicich>